

Landbokulturen kommer til live under de store rodeoer

9-11 minutes : 19.8.2023

Tilføj til lytteliste

Tilføj til lytteliste

Tilføj til lytteliste

På lytteliste

Tilføj til lytteliste

Landbokulturen kommer til live under de store rodeoer

▶ 0:00 / 8:39 ———— 🔊 ⋮

Abonnementsartikel

Maskinbladet har besøgt Canadas næststørste rodeo i den lille canadiske by Ponoka i det centrale Alberta. 1400 farmere driver forretning med at opdrætte og træne rodeo-dyrene.

Gamle farmerkundskaber og landbokulturen med cowboys og cowgirls dyrkes levende ved de mange rodeoshows, der i løbet af forårs- og sommermånederne løber af stablen i Canada - hovedparten i provinsen Alberta.

I provinsen er der en mere end en 100 år gammel tradition for rodeo. Traditionen fortæller om den livsstil, som har hersket på prærien igennem flere hundrede år, hvor nybyggerne, som drog vest på, slog sig ned som kvægfarmere med store besætninger af kødkvæg på den canadiske prærie.

Hvert år afvikles cirka 50 rodeoshows rundt om i Canada - langt de fleste i provinsen Alberta - for at vedligeholde traditionen og de gamle landbrugsfaglige kundskaber. Disse shows har en varighed fra to til 10 dage kulminerende med Calgary Stampede, som i år foregik fra 8. til 18. juli. Det er det absolut største show i verden og havde i år 1,4 millioner besøgende over de 10 dage.

Ponoka Stampede

Det næststørste Rodeo-show i Canada fandt sted i dagene fra 26. juni til 2. juli i den lille by Ponoka med cirka 7000 indbyggere. Byen ligger i det centrale Alberta knap 100 kilometer syd for provinsens hovedstad Edmonton. I den uge, rodeoet varer, bliver det besøgt af cirka 80.000 gæster.

Heste og tyre er trænet til at kaste deres rytter af. Foto: Aage Krogsdam.

Nybyggerne, der kom til området og slog sig ned som kvægfarmere for 150 til 200 år siden, skulle for norges vedkommende først indfange vilde heste og derefter lære at ride dem, inden de kunne begynde at indfange tyre, køer og kalve. Det var nødvendigt, når de store kvægflokke - efter at have græsset på prærien - en gang årligt skulle drives til slagting i de større byer og ikke mindst til Calgary.

Byen har blandt andet derfor fået kælenavnet kvægbyen. Disse cowboys og senere cowgirls på hesteryg videregav deres kunnen med indfangning af dyrene til senere generationer, og i begyndelsen af 1900-tallet begyndte man at holde konkurrencer for de mange cowboys, som beskæftigede sig med kvægbruget. Formålet var at bevare landbo- og cowboykulturen og at videregive den til kommende generationer.

Efterhånden som der kom flere og flere interesserede, blev cowboy-kulturen fra vesten lagt i mere og mere professionelle rammer med større og større præmier til de konkurrerende cowboys og cowgirls. Det betød også, at flere og flere byer i Nordamerika - dog langt de fleste i Alberta - tog ideen op med rodeo i forbindelse med dyrskuer.

Ponoka Stampede foregik i 2023 for 87. gang.

Cirka 1400 opdrættere

At opdrætte og træne de mange dyr til rodeoshow er blevet en stor forretning i dag for en del farmere. For at få lov til at opdrætte rodeodyr, skal man være medlem af Canadian Professional Rodeo Association. Denne organisation har cirka 1400 medlemmer, der ejer heste, køer, tyre og kalve.

Hver aften er der indledende heat i et racerløb med gamle fasthjulsprærievogne forspændt fire heste. Finalen afvikles den sidste aften under showet. Foto: Aage Krogsdam.

Disse dyr udlejes og stilles til rådighed for de mange rodeoer rundt om i Canada. Mange af opdrætterne er selv tidligere rodeocowboys og cowgirls og kender derfor til, hvad der kræves af dyrene og ved, hvordan de skal trænes.

For at få de bedste dyr til showene, passes og plejes dyrene omhyggeligt og får den rigtige ernæringsrige kost, så de hele tiden er toptrænet. Det er et kæmpe arbejde at træne og udvikle de rigtige typer af heste og kvæg til de forskellige konkurrencer.

Her benyttes også genetik til udvælgelsen af de rette typer af dyr. Som et eksempel testes hestene i en alder af tre med hensyn til deres evne til at smide en rytter af sadlen. Er hesten velegnet, trænes den i yderligere tre til fire år, før den er udviklet og trænet til at kunne konkurrere.

Efter udstået "læretid" benyttes hesten udelukkende til rodeo, hvor der er mulighed for, at hesten kan slippe af mellem de enkelte konkurrencer. Opdrætterne har deres farme rundt om i Alberta, og de har igennem hele deres liv arbejdet på og udviklet deres dyr til at blive de bedste konkurrencedyr til showene.

Det kan se voldsomt ud, når dyrene bruges i et rodeo, men 60 dyrevelfærdsregler og en stab af dyrlæger sørger for, at dyrene ikke lider overlast. Foto: Aage Krogsdam.

Opdrætterne har også udviklet deres egne transporttrailere, og da der er lange afstande i Canada, er det vigtigt, at trailerne er indrettet på en sådan måde, at dyrene hele tiden føler sig godt tilpas og ikke bliver stressede. Der findes et par hundrede professionelle cowboys og cowgirls, som lever af at optræde rundt i landet ved de forskellige rodeoer.

Dyrlægekontrol

Professionelle rodeodommere og dyrlæger inspicerer løbende alle de dyr, der benyttes under showet, det vil sige, kalve, køer og tyre, samt heste. Dyrene tjekkes for eventuelle skader, som er opstået under showet. Disse eksperter er ansvarlige for håndhævelsen af en lang række regler, som findes for at det hele kan afvikles på en forsvarlig måde, blandt andet er der cirka 60 regler for dyrevelfærd.

Derfor gennemgår eksperterne konstant træning og evaluering for at sikre, at deres viden og forståelse af reglerne bliver vedligeholdt, og at de håndhæver dem korrekt, især dem vedrørende pleje og behandling af kvæget, der er med i showet.

Publikum kan følge med i resultaterne på den store skærm. Foto: Aage Krogsdam.

Opvisningerne og konkurrencerne med tyrerodeo og især hestevæddeløb har fået dyreværnsorganisationerne op i det røde felt, hvor de kritiserer disse shows. Dyreværnsfolkene mener, at dyrene dels lider under konkurrencerne og ofte bliver skadet og dels kan få stress.

Efter flere års drøftelse mellem Canadian Professional Rodeo Association og dyreværnsorganisationerne, er man nu nået til enighed om at samarbejde med det fælles mål, at dyrene ikke må stresses under konkurrencerne.

Festpladsen

Da Maskinbladet besøgte Ponoka blev vi mødt af duften af grillmad blandet med duften af heste og okser, og med baggrundsmusik fra mange højttalere. Overalt var der en summen fra de mange glade mennesker på festpladsen, og højt oppe på tribunen sidder man i eftermiddagssolen blandt 15.000 andre gæster.

Der optrædes også med akrobatik på hesteryg. Foto: Aage Krogsdam.

Alle sanserne bliver udfordret til sådan et show, som canadierne ynder at kalde Stampede, der dækker over rodeo, udstillings- og festivalarrangementet. For det er en fest, hvor gæsterne boltrer sig og svælger i mad og drikke, mens de underholdes på alle leder og kanter. Stunts, koncerter, konkurrencer af mange slags, opvisninger med akrobatik på heste, rodeokonkurrence og ikke mindst et kæmpe racerløb med prærievogne er blandt højdepunkterne på den store arena.

Konkurrencerne

Denne dag bliver der konkurreret om, hvor længe én cowboy af begge køn kan blive siddende på en heste- eller tyreryg, hvor dyrene er trænet til at skulle kaste rytteren af. Men så snart rytteren er kastet af, falder dyret til ro og ryttere til hest genner den ind i en fold bag ved arenaen.

Desuden konkurreres i at indfange kalve med lasso i høj fart fra hesteryg. Ligeledes konkurreres i indfangning af en ko eller tyr. Cowboyen rider efter dyret, og når han er på siden af koen eller tyren, kaster han sig ned om halsen på dyret og skal i løbet få sekunder have lagt det om på siden for at få point.

Kalve indfanges med lasso. Foto: Aage Krogsdam.

Hver aften er der desuden indledende heat i et racerløb med gamle stivvogns-prærievogne forspændt fire heste. Finalen afvikles den sidste aften under showet. Alle deltagerne konkurrerer om pengepræmier fra 10.000 til 100.000 kroner. For at kunne gennemføre den otte dage lange folkefest og servicere gæsterne, hjælper omkring 800 frivillige i alle aldre med en lang række praktiske opgaver.

Ud over de forskellige konkurrencer, koncerter med videre, er der et hav af udstillinger, hvor der bliver demonstreret og afprøvet udendørs gear, telte, kunsthåndværk, tekstiler, modeopvisninger, folkedans, unge musiktalenter koncerter for blot at nævne nogle af de mere end hundrede begivenheder store eller små i løbet af ugen.

Hall of fame med en masse små bokse ved Ponoka Stampede. Foto: Aage Krogsdam.

I nærheden af den store arena findes en stor bygning, der huser Canadian Pro Rodeo Hall of Fame. Her er lavet små bokse med foto og påklædninger fra de seneste 50 år af berømte cowboys og cowgirls, som har gjort noget særligt for sporten. Desuden findes her portrætter og CV'er for de fleste legendariske vindere af forskellige rodeo-discipliner gennem årene.

Hver boks i Hall of fame ved Ponoka Stampede rummer masser af minder om fortidens rodeo-stjerner. Foto: Aage Krogsdam.